

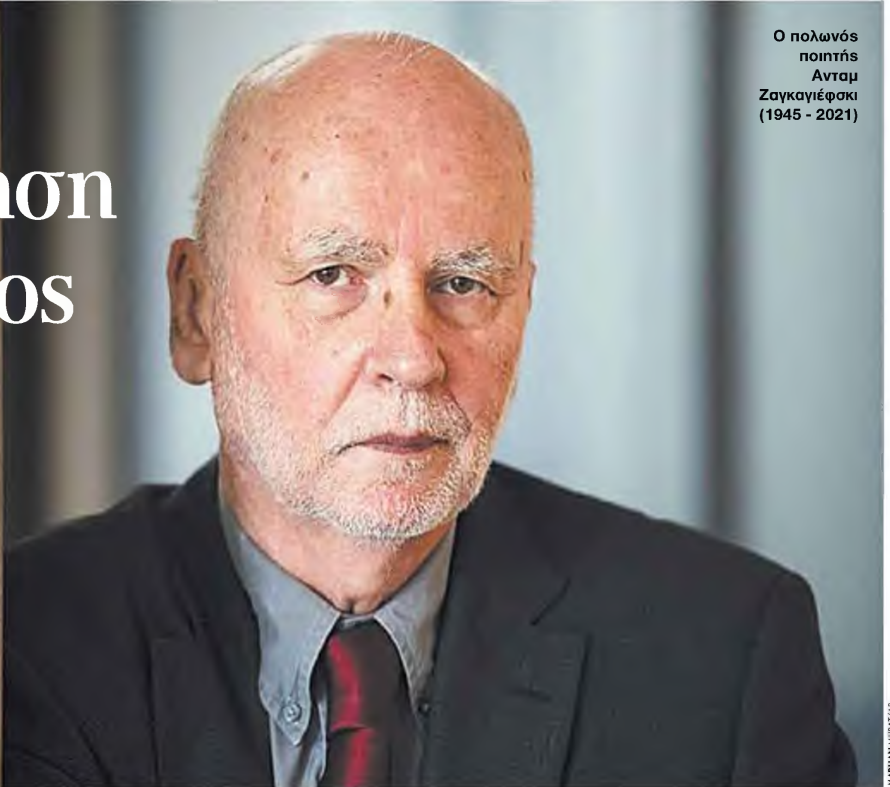

6 | ποίηση

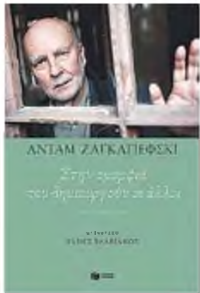
Βιβλιοδρόμιο
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ 27-28 ΜΑΪΟΥ 2023

Η απορία και η αίσθηση του θαύματος

Συλλογή 50 ποιημάτων του Πολωνού Ανταμ Ζαγκαγιέφσκι, εκπροσώπου της γενιάς του '68, στον τόμο «Στην ομορφιά που δημιουργούν οι άλλοι»

Ο πολωνός ποιητής Ανταμ Ζαγκαγιέφσκι (1945 - 2021)

Ανταμ Ζαγκαγιέφσκι
ΣΤΗΝ ΟΜΟΡΦΙΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ
50 ΠΟΙΗΜΑΤΑ
Μτφ. Χάρης Βλαβιανός
Εκδ. Πατάκη, Αθήνα, 2023
Τιμή 11 ευρώ

ΓΡΑΦΕΙΗ ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΔΗΜΟΥ

Το νέο μεταφραστικό εγχείρημα του Χάρη Βλαβιανού, ποιητή που ασχολείται συστηματικά με τη μεταφορά ξενόγλωσσων έργων στα ελληνικά (Γκλικ, Πεσόα, Ελιοτ, Πάουντ, Κάρσον, Ντίκινσον, Μπλέικ, Χέρμπερτ κ.ά.), έρχεται για να γνωρίσει στο ελληνόγλωσσο κοινό έναν από τους σημαντικότερους ποιητές της σύγχρονης Ευρώπης, τον Πολωνό Ανταμ Ζαγκαγιέφσκι, εκπρόσωπο της περίφημης γενιάς του '68, που υπηρέτησε με το έργο του την ανάδυση του ανθρωπισμού ως το κέντρο εκείνο από το οποίο θα πρέπει να εκπορεύεται και στο οποίο θα πρέπει να καταλήγει η ανθρώπινη πράξη και πρακτικά. Στα πενήντα ποιήματα που επιλέχθηκαν και συγκεντρώνονται εδώ υπό τον τίτλο «Στην ομορφιά που δημιουργούν οι άλλοι», ενδεικτικό του αλτρουισμού που θρέφει τη δημιουργική σκέψη του συγγραφέα, μπορεί κανείς να επισημάνει ορισμένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της ποίησης και της ποιητικής του δημιουργού: την καθαρότητα και τη διαύγεια της έκφρασης, τον επίμονο και βαθύ στοχασμό, την ελαφρά ειρωνεία που γίνεται καιρία και καταλυτική ακριβώς επειδή παρουσιάζεται αθώα και ανεπιτήδευτη, τη στέρεη πεποιθση ότι η λέξη είναι η έδρα της ομορφιάς και της επικοινωνίας. Οι δύο αυτές

έννοιες, που συνυπάρχουν σε ένα αξεχώριστο σύνολο, φαίνεται μάλιστα πως αποτελούν τον πυρήνα της ποίησης του Ζαγκαγιέφσκι, διεκδικώντας ουσιαστικά την ταύτισή τους, έτσι που η αισθητική να προκύπτει από την ανθρώπινη επαφή και η επικοινωνία να καθίσταται μήτρα της ομορφιάς, της τέχνης, της δημιουργίας. Πλάι σε αυτά στέκει, άλλοτε ευδιάκριτη, άλλοτε δυσδιάκριτη, η έννοια του έρωτα που με την ανάλαφρη ουσία του επικάθεται πάνω σε κάθε όψη της ζωής και της προσδίδει τη γοητεία και τη σαγήνη εκείνη που την καθιστούν ερέθισμα και κέντρισμα ποιητικό και ευρύτερα καλλιτεχνικό.

Η ποίηση του Ζαγκαγιέφσκι είναι η ποίηση της προσωπικής οπτικής πάνω στα πράγματα, στους ανθρώπους, στην ιστορία, στην κίνηση και τη διαμόρφωση των ιδεών, αυτή η οπτική όμως πλουτίζεται και διευρύνεται σε τέτοιο βαθμό ώστε να υπερβαίνει την ατομική προοπτική, να ανοίγει και να ανοίγεται σε ένα πεδίο όπου όλα υπάρχουν και λειτουργούν με γνώμονα τον άνθρωπο και την ιδιότητά του, την ανθρωπιά. Πρόκειται για μια προσέγγιση που αναγνωρίζει στην τέχνη του ποιητικού λόγου τη δύναμη και τη δυναμική της μεταμόρφωσης, χωρίς ωστόσο ούτε στιγμή να εξοβελίζει όλα εκείνα τα στοιχεία που μπορεί να δρουν απειλητικά, βλαπτικά, διαβρωτικά της ανθρώπινης ύπαρξης και ανατρεπτικά των προσδοκιών που αναποφίθεται σε αυτή για την αναμόρφωση του κόσμου. Ο ποιητής παρουσιάζεται, λοιπόν, ως φορέας μιας ενέργειας, ως κάτοχος μιας αρετής και ενός χαρίσματος που

έγκειται βασικά στη γνώση του νοήματος της ζωής και στη δυνατότητα μετασχηματισμού αυτής της γνώσης σε στιχουργία που, κατά τρόπο παράδοξο και αντιφατικό, καταυγάζει και ακτινοβολεί τον θαυμασμό και την «απορία» του ποιητή. Απορία που θα πρέπει να νοηθεί με την αρχαιοελληνική σημασία της λέξης, ως εκδήλωση του θάμβους και της άγνοιας μαζί που αισθάνεται ο άνθρωπος μπροστά στον κόσμο και τις εκδηλώσεις του. Έτσι και ο Ζαγκαγιέφσκι, η συγγένεια της

Ο ποιητής προσεγγίζει τη ζωή και την ποίηση με τη θολή αίσθηση του θαύματος που νιώθει να εκτυλίσσεται όταν ο άνθρωπος ακροβατεί ανάμεσα στη ζωή και την τέχνη

ποίησής του οποίου με τη φιλοσοφία είναι αρκετά εμφανής, προσεγγίζει τη ζωή και την ποίηση με τη στέρεη γνώση που του προσπορίζει η αντίληψη, αλλά και με τη θολή αίσθηση του θαύματος που νιώθει να εκτυλίσσεται όταν ο άνθρωπος ακροβατεί ανάμεσα στην πραγματικότητα (της ζωής) και την πλασματικότητα (της τέχνης). Γιατί εδώ ακριβώς έγκειται η βαθύτερη ουσία της δημιουργικής πνοής του Ζαγκαγιέφσκι, στη διάνοιξη δηλαδή ενός δρόμου που φέρνει σε επικοινωνία ζωή και τέχνη, τις κάνει να μοιάζουν με συγκοινωνούντα δοχεία, φερόντας έτσι σε συνεχή επαφή και ανανεώση την πρώτη ουσία τους.

Εν είδει προσευχής
Πολύ συχνά ο ποιητής μοιάζει να τεχνουργεί ένα αίτημα για έναν καλύ-

τερο κόσμο εν είδει προσευχής, μόνο που αυτή, αντί να αναπέμπεται, μοιάζει να κατέρχεται για να αγγίξει κάθε άνθρωπο, να του μεταγγίσει το νόημα και το πάθος της. Αυτή η μεθόδεση, συχνά υπόγειο και αδιόρατη, αποκάλυπτε μια πρόθεση ξεκάθαρα υψηλή, φιλόδοξη, οραματική, μια διάθεση του ποιητή να αρθρώσει τη φωνή του σαν εκπρόσωπος και ταυτόχρονα θεράπων και υπηρέτης του ανθρώπου στην προσπάθειά του να διεκδικήσει και να κερδίσει ένα ανώτερο ήθος. Για τον λόγο αυτό, κεντρική θέση μέσα στο ποιητικό σύμπαν του Ζαγκαγιέφσκι έχει το όνειρο, ως όραμα και σχέδιο ζωής, ταυτόχρονα όμως και ως μια τακτική κατευνασμού της αγωνίας του ανθρώπου όταν αυτός έρχεται αντιμέτωπος με δυνάμεις που τον ξεπερνούν και τον ελέγχουν παρά και πάνω από τη θέλησή του. Το όνειρο, λοιπόν, ως αντίσταση και ως θαλπωρή μαζί, ως προοπτική και καταφύγιο, προσφέρει στον ποιητή τη δύναμη να ανανεώνει και να ανανεώνεται μέσα στη δημιουργία και στον αναγνώστη να εντοπίζει σε αυτήν ακριβώς την περιοχή την ομορφιά που δημιουργεί κάποιος άλλος γι' αυτόν: Δεν είναι το μόνο ποίημα – ίσως κομμάτι τώρα / σε σύννεφο από μάλλινα όνειρα – που γράφω για σένα. / Για σένα, θριαμβευτική, χαμογελαστή, υπέροχη, // αλλά και για σένα, λυπημένη και πηχτή, // (αν και ποτέ δεν κατάλαβα / ποιος θα μπορούσε να σε νικήσει!) («Για σένα»).